



روزنامه صبح غرب کشور

صاحب امتیاز: مسعود جوادنلد | سردبیر: زهره پوروهایی

چاپ: پیام رسانه انشانی تحریریه: همدان، خیابان پاستور، کوچه شهید عزیزبان، پلاک ۵۹

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۰ - ۱۰۸۱ | امور مشترکین: ۰۹۱۸۳۱۶۸۵۷۴

صاحب امتیاز روزنامه: ۰۹۱۸۸۳۱۵۴۱ | آگهی‌ها: ۰۲۸۵۴۰ - ۰۸۱

پيامک: ۰۳۰۰۱۸۱۸۲۰ | ارتباط با تحریریه: ۰۲۸۲۷۲۳۳۹ - ۰۸۱ | دورنما: ۰۲۸۲۸۱۸۴۹ - ۰۸۱

| گستره توزیع: استان‌های ایلام - کرمانشاه - کردستان - مرکزی - همدان |

امام علی علیه‌السلام فرمودند: دانش، میراثی است گرانبهای و آداب، زیورهایی نو به نو و اندیشه، آینه‌ای صافی است.

sepehrgharb.news | Email: sepehrgharb.news@gmail.com | www.sepehrgharb.ir

پژوهشگر و نویسنده حوزه ادبیات کودک و نوجوان مطرح کرد:

نقطه قوت ادبیات کودک ونوجوان درک مخاطب ونقطه ضعف، محدودیت موضوعی

باید از مواضع بزرگسالانه خود کوتاه آمده و با زبان این گروه سنی آشتی کنیم

سپهرغرب، گروه فرهنگی – سمیرا گمار، به اعتقاد یک پژوهشگر و نویسنده حوره ادبیات کودک و نوجوان، این نوع از ادبیات در ایران طی سال‌های اخیر توانسته گام‌هایی برای درک بهتر مخاطب بردارد؛ اما به دلیل محدودیت‌های موضوعی و پرهیز از ورود به تجربه‌های واقعی کودکان و نوجوانان، همچنان با ضعف‌های جدی مواجه است.

ادبیات کودک و نوجوان در ایران، حوزه‌ای است که طی چند دهه گذشته با چالش‌ها و فرصت‌های فراوانی روبه‌رو بوده است. اهمیت این حوزه از آن جهت بوده که تأثیر مستقیمی بر رشد فکری، فرهنگی و هویتی نسل‌های آینده دارد و نقش مؤثری در شکل‌دهی به نگاه کودکان و نوجوانان نسبت به جهان پیرامونشان ایفا می‌کند؛ بااین حال مسائل متعددی ازجمله نحوه بازنمایی ارزش‌های بومی، کیفیت زبان و نثر، تناسب محتوای تولیدات با نیازهای واقعی مخاطبان و همچنین تأثیر نهادهای سیاست‌گذار، این عرصه را پیچیده و گاه دغدغه‌ساز کرده است.

در این میان ناصر شیریزاده به‌عنوان ناشر، پژوهشگر و نویسنده برجسته در حوزه ادبیات کودک و نوجوان، سال‌ها است بر موضوعاتی همچون بومی‌سازی ادبیات کودک، نقد تولیدات ادبی و بررسی عناصر فرهنگی و روانشناختی در این حوزه تمرکز دارد. او که چندین کتاب تخصصی ازجمله «الفبای فانتزی ایرانی» و «فانتزی در افسانه‌های عامیانه ایرانی» را منتشر کرده، با تحلیل دقیق نهادهای فرهنگی و سیاست‌گذاری‌های مرتبط، نقش مهمی در تبیین چالش‌ها و فرصت‌های ادبیات کودک و نوجوان ایران ایفا کرده است. تلاش‌های شیریزاده به‌ویژه در جهت کاهش پدیده تقلید و تقویت هویت فرهنگی و زبانی آثار کودک و نوجوان، او را به یکی از چهره‌های شناخته‌شده و تأثیرگذار در این عرصه تبدیل کرده است.

حال برای بررسی دقیق‌تر وضعیت ادبیات کودک و نوجوان ایران و شناخت نقاط قوت و ضعف آن، به سراغ او رفته‌ایم تا دیدگاه‌هایش را در گفت‌وگو با ما بخوانید:

این پژوهشگر و نویسنده حوزه ادبیات کودک و نوجوان در ابتدای گفت‌وگو با اشاره به روند تطور ادبیات کودک و نوجوان در ایران، اظهار کرد؛ در نگاهی کلی می‌توان گفت مسیر ادبیات کودک و نوجوان در ایران، راهی مشابه کشورهای غربی بوده است؛ به بیانی دیگر، سیر تطور آن عموماً با تولیدات متمرکز بر محتوای اخلاقی و دینی آغاز شده و به مرور زمان می‌کوشد خود را با دغدغه‌های مخاطبان همسو کند.

ناصر شیریزاده در ادامه درک نیازها و علایق کودکان و نوجوانان را نقطه قوت تولیدات محتوایی امروز برشمرد و گفت؛ مسئله درک مخاطب (صرف نظر از میزان موفقیت)، نقطه قوت محتوای ادبیات کودک و نوجوان امروز است.

این پژوهشگر حوزه ادبیات کودک و نوجوان همچنین با انتقاد از محدودیت‌های موضوعی در این حوزه، توضیح داد: ضعف آن را می‌توان در محدودیت موضوعی پیرامون طرح مسائل

پژوهش‌های دانشگاهی ارزشمند باشد، اما قابلیت دیکته کردن به نوجوان را ندارد. از سویی دیگر نمی‌توان زبان را به یک‌باره رها کرد؛ بنابراین می‌توان دریافت که با چه دوراهی دشواری مواجهیم.

شیریزاده با بیان نگاه شخصی خود، گفت؛ بنده نگاه گروه نخست را ترجیح داده و زبان را اساساً زایا و پویا می‌دانم؛ پس یک‌بار دیگر باید از مواضع بزرگسالانه خود کوتاه آمده و با زبان این گروه سنی نیز بیشتر آشتی کنیم.

زبان زنده و پویا، تصویرگری حرفه‌ای و هماهنگی متن و تصویر، از مهم‌ترین نیازهای امروز ادبیات کودک و نوجوان ایران است.

■ **ادبیات کودک و نوجوان در خطر دور شدن از نیازهای واقعی است**
وی در ادامه با اشاره به چالش‌های سیاست‌گذاری در این عرصه، تصریح کرد؛ پاسخ به پرسش‌های مربوط به کیفیت حمایت و آینده تولیدات ادبیات کودک و نوجوان بسیار گسترده و چندوجهی است؛ در کتاب مرگ قصه در ایران کوشیده‌ام برخی آسیب‌های بنیادی را گوشزد کنم. این پژوهشگر و نویسنده حوزه ادبیات کودک و نوجوان در تشریح بخشی از این آسیب‌ها گفت؛ جو غالب دانشگاه‌ها همچنان بر متون کهن استوار بوده و روش‌های تدریس و تحلیل ادبیات کودک و نوجوان، متأثر از همان نگاه سنتی، تکراری و بی‌اثر باقی مانده است. برخی استادان همچنان این‌گونه آثار را کم‌ارزش تلقی می‌کنند و اصرار دارند بر ادبیات کهن تأکید شود. درحالی که

وی در پاسخ به این پرسش که آیا محتوای آثار تولیدشده متناسب با نیازهای واقعی کودکان امروز هست؟ تأکید کرد؛ پاسخ به این پرسش را باید مخاطبان بدهند؛ یعنی یکی از مهم‌ترین معیارها، قفسه کتاب کودکان است و نه ادعاهای دانشگاهیان و سیاست‌گذاران!

■ **سیطره کلیشه‌های وارداتی بر ادبیات کودک ونوجوان ایران مشهود است**
این کارشناس کتاب کودک و نوجوان در پاسخ به پرسشی درباره توجه آثار کودک و نوجوان به ارزش‌های بومی و فرهنگی ایران اظهار کرد؛ یکی از دغدغه‌های اساسی و شاید تنها دغدغه بنده در پژوهش‌های مربوط به ادبیات کودک و نوجوان، پاسخ به همین پرسش بوده است؛ پاسخ به این پرسش بسیار مفصل و چندپعدهی بوده، اما عجالتاً می‌توان در دو گزاره کوتاه نکاتی را یادآور شد.

شیریزاده در ادامه دسته‌بندی آثار را چنین توضیح داد: دسته‌ای از آثار با هدف بازاریابی روایت‌های کهن و بر پایه اساطیر ایران پدید آمده‌اند که طبیعتاً مسیری مشخص دارند، اما دسته دوم آثاری هستند که عموماً ژانر فانتزی داشته و می‌خواهند تا حد امکان خود را بومی بنامند. در این آثار، توصیف شخصیت‌ها (برای مثال جادوگر، دیو و غیره) چندان نزدیک به مؤلفه‌های بومی و ایرانی نیست.

وی افزود؛ در کتاب‌هایی همچون الفبای فانتزی ایرانی و فانتزی در افسانه‌های عامیانه ایرانی کوشیده‌ام مؤلفه‌های بومی را استخراج کرده و در اختیار نویسندگان و پژوهشگران قرار دهم؛ بااین حال یک نویسنده ممکن است تصمیم بگیرد در قید و بند مؤلفه‌های بومی نباشد که این مهم را نمی‌توان انکار کرد، اما دغدغه اساسی آن بوده که این انتخاب چه اندازه آگاهانه است؟

این پژوهشگر ادبیات تأکید کرد: درنهایت به زعم بنده سیطره کلیشه‌های وارداتی نسبت به مؤلفه‌های بومی، مشهودتر است.

■ **زبان ادبیات کودک و نوجوان باید زایا و پویا باشد**

شیریزاده سپس درباره زبان آثار کودک و نوجوان، هماهنگی آن‌ها با فارسی معیار و نیز کیفیت نثرشان در سال‌های اخیر توضیح داد: درباره زبان، هرکس بنا به نگاه و درکی که از آن دارد، شاید پاسخی متفاوت و متناقض بدهد؛ اما اگر زبان را به‌عنوان موجودی زنده تلقی کنیم، طبیعتاً دادوستد را امری بدیهی، طبیعی و جزئی از زیست آن خواهیم دانست. گروه دیگر ممکن است با نگاهی متفاوت، تمام همت خود را صرف سره‌گرایی و محدود کردن زبان کنند!

وی در ادامه تأکید کرد: طبیعتاً از دید گروه دوم باید نگاهی بدبینانه به نثر کتاب‌های کودک و نوجوان داشته باشیم؛ اما چنین کوشش‌هایی در برابر رسانه‌ها و واژه‌ها و اصطلاحاتی که به‌سرعت درحال تولید و ورود به زبان هستند، بی‌ثمر خواهند بود.

این مؤلف شناخته‌شده با بیان اینکه تمرکز بر زبان می‌تواند در سطح پژوهشی مفید باشد، افزود؛ تمرکز بر زبان آثار یادشده شاید به‌عنوان

هم‌زمان با روز ملی ادبیات کودک و نوجوان؛

۳ کتاب الکترونیکی، هدیه کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان

الکترونیکی خود را به‌صورت رایگان عرضه کرده است.

به گزارش سپهرغرب و به نقل از اداره کل روابط عمومی و امور بین‌الملل کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان به‌منظور غنی‌سازی اوقات فراغت بچه‌ها و ارائه خدمات فرهنگی بیشتر به مخاطبان در شرایط کنونی، شماری از کتاب‌های الکترونیکی خود را به‌صورت رایگان عرضه کرده است؛ علاقه‌مندان برای استفاده از این هدیه می‌توانند با مراجعه به فروشگاه اینترنتی «فراکتاب» در بخش ناشران، سه جلد از کتاب‌های کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان را انتخاب و هنگام خرید در بخش تخفیف کلمه وطنم را به شکل لاتین «vatanam») وارد و کتاب‌های انتخابی خود را رایگان دریافت کنند.

این اقدام هم‌زمان با ۱۸ تیرماه روز ملی ادبیات کودک و نوجوان و در ادامه فعالیت‌های تابستانی کانون با شعار «تابستونتو با کانون بساز» صورت گرفته است. کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان با همکاری «فراکتاب» فرصت تابستان کتابی کانون را برای بچه‌های ایرانی فراهم کرده تا بتوانند فایل الکترونیکی کتاب‌های مورد علاقه خود را به‌صورت رایگان از سایت یا برنامه کاربردی فراکتاب دریافت و مطالعه کنند.

علاقه‌مندان از ۱۸ تا ۳۱ تیرماه ۱۴۰۴ فرصت دارند تا کتاب‌های منتخب خود را از سایت فراکتاب تهیه کنند.

نماینده‌گی‌های سپهرغرب در استان‌ها

محمدسعید کناریوند (ایلام): ۹۴۷۸ ۹۲۵ ۰۹۱۲

فرزاد منتی (کرمانشاه): ۲۷۲۹ ۱۳۰ ۰۹۱۸

شیرین مرادی (کردستان): ۶۹۸۴ ۸۷۷ ۰۹۱۸

مینا یاحقی (مرکزی): ۴۹۰۹ ۱۷۹ ۰۹۹۰

کودک روشن نکنند، ارائه گزارش‌ها و برگزاری نشست‌ها راه به جایی نخواهند برد.

■ **ادبیات کودک و نوجوان ایران، گرفتار بین سنت و نیازهای نوین**

در خاتمه باید گفت؛ ادبیات کودک و نوجوان ایران امروز در نقطه‌ای قرار دارد که باید بین حفظ هویت فرهنگی و پاسخگویی به نیازهای واقعی مخاطبان‌ش، تعادل برقرار کند. طی سال‌های اخیر تلاش‌هایی برای بومی‌سازی محتوا و پرهیز از تقلید صرف از آثار خارجی انجام شده است، اما همچنان ضعف‌هایی مانند محدودیت در زیستی کودکان و نوجوانان به چشم می‌خورد. این خلأها باعث شده بخشی از مخاطبان به سراغ آثار وارداتی بروند که گاه برای آن‌ها ملموس‌تر و مرتبط‌تر هستند.

از سوی دیگر، مسئله زبان و نثر آثار کودک و نوجوان با چالش‌هایی جدی مواجه است؛ زبان باید ساده و روان باشد، اما درعین‌حال غنی و پراخمند در انتقال مفاهیم پیچیده. این موضوع در شرایطی که زبان فارسی روزبه‌روز در معرض تأثیرات متنوع رسانه‌ای و تحولات اجتماعی قرار دارد، اهمیت بیشتری پیدا می‌کند. از این منظر، نیاز به نگاه منعطف و واقع‌بینانه‌ای است که بتواند ضمن حفظ معیارهای ادبی، زبان را به دنیای کودکان و نوجوانان نزدیک‌تر کند.

علاوه‌بر محتوا و زبان، تصویرگری نیز نقش مهمی در جلب توجه مخاطبان و ایجاد هماهنگی بین متن و تصویر ایفا می‌کند، اما کیفیت و هنوز هم افزایشی میان این دو عنصر در بسیاری از آثار، جای بهبود دارد.

درنهایت پیشرفت ادبیات کودک و نوجوان ایران مستلزم مشارکت فعال و هماهنگ نویسندگان، تصویرگران، پژوهشگران و نهادهای سیاست‌گذار بوده؛ تنها از این طریق می‌توان آثاری تولید کرد که هم‌انظر فرهنگی اصیل و هم پاسخگوی نیازهای روانی و اجتماعی کودکان و نوجوانان امروز باشند. طی کردن این مسیر هم فرصتی برای رشد ادبیات کودک و نوجوان بوده و هم چالشی که نیازمند توجه ویژه و تلاش مستمر است.



هواتو کن.

۲۵ درجه = مصرف بهینه برق

#۲۵درجه

